

«Муниципальное казенное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа им. В.Х. Кагазежева
с.п.Псынабо»

«Рассмотрено» Руководитель МО гуманитарного цикла _____/ А.М.Шомахова / Протокол № 1 от 27.08.2021	«Согласовано» Заместитель директора по УВР _____/Р.Б.Шугушхова /	«Утверждаю» Директор МКОУ СОШ с.п.Псынабо _____/И.Х.Теувова/ Приказ № 111 от 28.08.2021
---	--	--

Рабочая программа

Предмет	Кабардино-черкесская литература
Класс	5-9
Учебный год	2021-2022
ФИО учителя	Индарокова Р.В

1.5-9 кллассхэм шлэс еджаклуэхэм адыгэ-шэрджэс литературэмклэ ягъуэтын хуей шлэныгъэмрэ есэныгъэхэмрэ.

Адыгэ литературэм шыщу 5-9-нэ классым школым шадж курсыр гъащлэм кыхэхаш, абы быдэу пыщлащ. Абы кыхэклыу художественнэ литературэм мыхьэнэшхуэ илэщ цыхум кызыхэкла лъэпкъым и тхыдэр ищлэжу, абы пщлэ хуищлу, сыт хуэдэ луэхуми, шытыклэми акъыл шэщларэ гупсысэ кууклэ бгъэдыхьэу есэнымклэ.

1.Школым шадж литературэм, сыт хуэдэ класс ирехъуи, мыпхуэдэ **мурадхэр** кызыэфлигъэклын хуейщ:

гъэсэныгъэмклэ - псэ къулей зилэ цыху еджаклуэхэм кыхэщлыкыныгъэ; луэхуеплыклар щызэтемыхуэм деж зэхуэтэмаккыху, адыгагъэ - гущлэгъу, цыхугъэ, лыгъэ, нэмыс, укытэ, зыр зым дэлэпыкыныгъэ, зэхэщлык, гулытэ яхэлъу егъэсэныгъэ;

зыужьыныгъэмклэ - художественнэ текстыр зыхэщлыкыу, авторым и луэхуеплыклар къагурылуэу, творческэ лэжыгъэ ирагъэклуэкыфу егъэсэныгъэ, жьэрылуэтэбзэм, тхыбзэм зегъэужьыныгъэ;

шлэныгъэмклэ - художественнэ текстым еджэу литературоведческэ гурылуэгъуэхэр къагъэсэбэпклэрэ анализ ящлыфу егъэсэныгъэ.

Литературнэ шлэныгъэм лъабжэ хуохъу художественнэ текстым еджэныр, зэпкърыхыныр, авторым и биографиэм шыгъуазэ шлыныр, лъэпкъым и тхыдэм, культурэм нэхъ гъунэгъуу нэлуасэ хуэщлыныр. Литературэр джыным сыт хуэдэ этапми лъабжэ хуохъу художественнэ тхыгъэ еджэным дегъэхьэхыныр, еджэклэм и флагъым хэгъэхьэуэныр, зэдждэр куууэ, нэсу къагурылуэныр, жьэрылуэтэбзэмрэ тхыбзэмрэ зегъэужьыныр.

- Тхаклуэхэм я гъащлэмрэ и литературнэ лэжыгъэмрэ теухуа луэхугъуэ нэхьыщхьэхэр;
- художественнэ тхыгъэхэр зытепсэлъыхьыр, зытеухуар;
- тхыгъэ яджым кыхэхэщ зэманым (ллэщлыгъуэм) и шытыклэ нэхьыщхьэхэр;
- художественнэ тхыгъэ яджым и сюжетыр, и ухуэклэм илэ нэщэнэ нэхьыщхьэхэр, образхэм я ухуэклар;
- ядж тхыгъэхэм персонажхэм щагъэзащлэ мыхьэнэр;
- художественнэ образым, художественнэ литературэм, литературнэ хьэл-щэным, литературнэ портретым, типым, реализмэм, критическэ реализмэм теухуа гурылуэгъуэхэр;
- гуклэ зрагъэщлэн хуейуэ школ программэм кышыгъэлъэгъуа художественнэ тхыгъэхэмрэ пычыгъуэхэмрэ

- тхак1уэм (усак1уэм) кыигъэлыагъуэ теплъэгъуэхэмрэ 1уэхугъуэ щхьэхуэхэмрэ я нэгү кыыщ1агъэхьэжыну;
- тхыгъэр щызэпкърахк1э абы и идейно-художественнэ щытык1эр кыыхалытэну;
- тхыгъэр зыщыщ литературнэ л1эужыгъуэр (родыр) къащ1эну (эпос, лирикэ, драмэ);
- проблемэ нэхьыщхьэхэр къахутэну;
- литературнэ тхыгъэм и идейно-художественэ мыхьэнэр къэхутэнымк1э изобразительнэ 1эмалхэм, сюжетым, тхыгъэм и ухуэк1эм (композицэм), хэт образхэм я къалэныр къахутэну;
- художественнэ тхыгъэм и къалэн нэхьыщхьэр убзыхунымк1э литературнэ л1ыхъужьхэм я мыхьэнэр къахутэну;
- литературнэ л1ыхъужьхэмрэ художественнэ тхыгъэхэмрэ я1э зэхэщ1ык1ыр тэмэму кыбгурагъэ1уэну;

II

- литературнэ, литературно-критическэ тхыгъэхэм тэмэму, ирижэу макък1э къеджэну;
- литературнэ тхыгъэхэм гъэхуауэ къеджэну;
- жьэры1уатэу ик1и тхыгъэк1э къа1уэтэnum и план зэхалъхьэну;
- литературно-критическэ тхыгъэхэм и планрэ конспектрэ зэхалъхьэну;
- литературнэ темэ гуэрым теухуа доклад е реферат ягъэхьэзырыну (зы источникым ипкъ итк1э);
- кыызэджа художественнэ тхыгъэм, зэплъа кинофильмым, телевизионнэ къэтыныгъэм, спектаклым теухуа рецензэ (е отзыв) хуатхыну;

III

- псалъалъэ зэмыл1эужыгъуэхэмрэ справочникхэмрэ къагъэсэбпыфыну.

2.5-нэ класс.

Адыгэ литературэм и зэхалъык1эр

Хэзыгъэгъуазэ

Художественнэ литературэр ц1ыху гъащ1эм щыщ 1уэхугъуэу, абы ц1ыхухэр зыхэпсэук1 дунейр образк1э кыигъэлыагъуэу зэрыщытыр. Художественнэ литературэм и мыхьэнэр, игъэзащ1э къалэнхэмрэ и хэк1ып1э нэхьыщхьэхэмрэ.

Адыгэ 1уэры1уатэ:

Адыгэ псысэхэр, «Бажэ хеящ1э», «Дзыгъуэхэм я хейр джэдум зэрищ1ар», «Пк1ауэ и джэш дзак1э», «Къэблэжьбар лъап1эщ», «Иныжым и къан».

«Псалъэжхэмрэ псалъэ шэрыуэхэмрэ», «К1уажэххэр», «Псынщ1эрыпсылъэхэр».

Адыгэ 1уэры1уатэр зытеухуамрэ кы1уатэ гупсысэ нэхъыщхьэхэмрэ.

Псысэхэм я пкърыль гэсэныгъэ – ущииныгъэ мыхьэнэр. Адыгэ псысэхэирэ хьыбархэмрэ зэрыухуа щ1ык1эр . Псысэхэмрэ шыпсэхэмрэ зэрызэщхьымрэ зэрызэщхьэщык1ымрэ.

Художественнэ тхыгъэр 1уэры1катэм кызэрыщхьэщык1ыр .

К1ыщокъуэ Алим «Елбэздыкъуэ»Мы тхыгъэм псысэ нэщэнэу хэлъыр.

Псысэр зэрытха бзэм и шытык1эр. Тхыгъэм пкъырыль гэсэеныгъэ мыхьэнэр.

Акъ Мухьэрбэч «Маргъын и шабзэ» таурыхьым нэхьыбэу игъэляп1эр.

Таурыхьым шыщу адыгэ хабзэм къемызэгъ 1уэхугъуэ зыщ1а л1ыхьужьыр.

Папщ1э Бэчмырзэ «Бэлыхь зимы1эр захуагъэщ»

Усэм пъырыль гупсысэ нэхъыщхьэхэр усак1уэм кызэри1уэтэж 1эмалхэр.

Ар зэрытха бзэм и1э шытык1эр.

Цагъуэ Нурий «Уэсыр сытым кыхьэк1рэ?», «Бештокъуэ Хьэбас Уэсым игъуэгуанэ».Мечиев Кязим «Си къуэм папщ1э»,Уэхьутэ Абдулыхь

«Дудакъ».Къашыргъэ ХьэпашцӀэ «Зы жэщ»,Кулиев Къайсын «Анэ»,КӀуашц
БетӀал «Си гъусэщ»,Журт Биберд «Адэ лъапсэжъ»,Хьэнфэн Алим «Мывэ
къуэлэн цӀыкӀу»,Щомахуэ Амырхъан «Зэраншу»,Къагъырмэс Борис
«Псори зыщӀэ Болэт»,ЩоджэнцӀыкӀу Алий «Май»,БакӀуу Марие
«ЩӀакхъуэ»,Гъэунэ Борис «Уэ къэкӀуэж закъуэ ,папэ!»,Гъубжокъуэ Лиуан
«Бжъэ къэпщӀахэр»,Тхьэгъэзит Зубер Гуапагъэ»

2.6-нэ класс.

Адыгэ литературэр зэрызэхэлымрэ абы кызызэиуыдэмрэ Хэзыггэггызэ

Художественнэ литературэр цыху гыащэм щыщ йуэхуггызэ, абы цыхухэр зыхэпсэукI дунейр образкIэ кыиггэлыаггызэ зэрыщытыр. Художественнэ литературэм и мыхьэнэр, иггэзащIэ кыалэнхэмрэ и хэкIыпIэ нэхыщхьэхэмрэ.

Адыгэ йуэрыуатэ

Нарт эпосым хэзыггэггызэ . Нарт эпоскIэ зэджэр, нарт хыбархэмрэ пшыналгэхэмрэ зиIэ лгэпкххэр, адыгэ лыхужьыггэ эпосыр.

Нарт хыбархэр: «Тхэггэлэджрэ Лгэпщ и кгызэ Дзэхушрэ», «Лгэпщ Iэдэ зэрищIар», «Нартхэм я ггубжэ», «Сэтэней и лIэкIар»

Тхыдэр зи лгэбжгэ хыбархэр: « «Андемыркгэан и кгэхуекIамрэ и япэ ежгэггызэмрэ теухуа хыбар», «Андемыркгэан зэраукIар»

Нарт хыбархэр зытеухуамрэ абыхэм кыауатэ гупсысэ нэхыщхьэхэмрэ. Хыбархэм япкырыль ггэсэныггэ-ущииныггэ мыхьэнэр. Нарт хыбархэм кыыхэщ лыхужьхэр цыхубэм фIыуэ илыаггызэ, шапхэ трихыу кыызэрекIуэкIыр. Зи лгэхэр зыхгумэж нарт лыхужьхэм я лыггэр лгэпкэ дамыггэ яхуэхуу зэрыщытыр. Цыхубэр зыщIэхуэпс хгэл-щэнхэр, зэфIэкIыр, кгарур, лыггэр, цыхуггэр икIи кыинэмышцI йуэхуггызэфIхэри нарт лыхужьхэм ехгэллауэ кыызэрыггызэгурыкIуэ. Нарт эпосым Сосрыкгызэ, Бэдынокгызэ Лгэпщ, Тхэггэлэдж, Сэтэней, Ашэмэз сымэ, нэггызэщIхэри кыызэрыхэщыр. Тхэггэлэдж и образымкIэ мэкгумэшым елэжыным, уи гуащIэдэкIкIэ упсэуным и пщIэр сыт хуэдэ йуэхум нэхэри нэхэ лгэапIэу зэрыщытыр кыызэрыггэлгэггызэуар. Сэтэней анэ гумашцIэм и шапхэ телгэджгэу хыбарым кыызэрыхэщыр.

Тхыдэр зи лгэбжгэ хыбарыжхэм я мыхьэнэр, лгэхэр фIыуэ лгэаггуным, лей кыыщытехэм и деж абы кыыщхьэщыжыным узэрыхуриджэр. Андемыркгэан и шыфэлIыфэу хыбарым кыызэрыхэщыжыр. Абы и Iэщэмрэ и шымрэ зыхуэдэр.

Л и т е р а т у р э м и т е о р и е. Нарт эпосыр (пшыналгэхэм я ухуэкIэр, лыхужь хэтхэр; усэбзэ Iэмал зэмылIэужьыггызэхэр, зыггэлыаггызэ-зэрауатэ Iэмалхэм абыхэм мыхьэнгэуэ щалэр).

Кгэзанокгызэ Жэбаггы и хыбархэр Жэбаггы и хыбархэм мыхьэнгэуэ яIэр, ахэр адыгэхэми, абазэхэми, абхгэзхэми, кгэрэшейхэми, балккэрхэми, нэггызэщI лгэпкххэми я йуэрыуатэм зэрыхэтыр.

«Хэт мысэр?» хыбарыр зытеухуамрэ абы хэт лыхужь нэхыщхьэхэмрэ. Жэбаггы хеймрэ мысэмрэ акыыл жанкIэ зэхиггэкIыу и цIэр фIыкIэ зэриггэуар, гыащIэм зыхуэжынымкIэ абы мыхьэнгэуэ иIар. Ноби абы акыыл кызыхэпхыну хэл гупсысэ куур.

«Делэм сэ сыфIокI, губзыггэр езыр кыысфIэкIынщ...» хыбарыр. Жэбаггы сыт хуэдэ йуэхуми гупсысэ узэщIакIэ зэрыбггэдыхэр, нэггызэщIхэри ар дыдэм кыызэрыхуриджэр. Цыхум хуэфашцэ пщIэ, нэмыс хуэщIыным мы хыбарым узэрыхуиушийр.

ЩоджэнцIыкIу А.И.

УсакIуэм теухуа псалгэ.

«ЩIымахуэ жэш» поэмэм империалистхэм зэхаубла зауэм и хгэзабыр зышгэц цыху кыызэрыгуэкIым и гыащIэр кыызэрыщыггэлгэггызэуар. Цыхум и хуитыныггэхэр узэщIа хгун папщIэ, зауэмрэ ар кызыхэкI йуэхуггызэхэмрэ ггэкIуэдын зэрыхуейр тхыггэм кыиуатэ гупсысэ нэхыщхьгэу зэрыщытыр. Фызабэ тхгэмышцIэмрэ абы и кгызэ закгызэмрэ

я гъащIэ хьэлъэр поэмэм лирикэ гурыщIэ къабзэкIэ кызырыщыгъэлъэгъуар.
Л и т е р а т у р э м и т е о р и е. Поэмэр, абы и ухуэкIэмрэ и зэхэлъыкIэмрэ.
П р е д м е т х э м я к у д э л ь ы п х ь э з э п ы щ I э н ы г ь э х э р. Тхыдэ. Япэ дунейпсо зауэр, ар кышцIежъа щхьэусыгъуэхэмрэ и дерсхэмрэ.

«Хьэжыгъэ пут закъуэ» рассказыр зытеухуар, абы и гупсысэ нэхъыщхьэр. ПщылIыгъэр траха нэужыи я псэукIэкIэ мэкъумэшыщIэхэм щхьэхуитыныгъэ зэрамыгъуэтар, щIы, зэрылэжъэн Iэмэпсымэ зэрамыIэм кыххэкIыу, нэхъ къулейуэ псэухэм я IэмыщIэм ахэр ихуэжу зэрыщытар рассказым кызырыщыгъэлъэгъуэжар.

Тхыгъэм кышциIуатэ Iуэхугъуэхэр нэхъ зыхыуигъэщIэн папщIэ, дунейм и къэхъукъащIэхэр тхакIуэм кызырегъэсэбэпа щIыкIэр. Хьэсетрэ Муратрэ я образхэр: я теплъэм, я хьэл-щэным зэщхьэщыкIыныгъэу хэлъыр. Рассказым кыпкърыкI гъэсэныгъэ-уцииныгъэ мыхьэнэр, и бзэр.

Л и т е р а т у р э м и т е о р и е. Художественнэ тхыгъэм пейзажым щигъэзащIэ къалэныр.

П р е д м е т х э м я к у д э л ь ы п х ь э з э п ы щ I э н ы г ь э х э р. Адыгэбзэ. Диалект псалъэхэр. Жыи хьуа, иджы щIагъуэу къамыгъэсэбэпыж псалъэхэр (V кл.).

Брат Хь.М.

ТхакIуэм теухуа псалъэ.

«**Замир**» рассказым кыиIуэтэж Iуэхугъуэр. Тхыгъэм и гупсысэ нэхъыщхьэр адыгэ бзылхугъэм ипIыжа урыс щIалэ цIыкIум фIища цIэм кызыриIуатэр. Зауэм кыхх бэIутIэIур тхыгъэм кызырыщыгъэлъэгъуар.

Жаным Б.И.

ТхакIуэм теухуа псалъэ.

«**ЩыIубымрэ Ужьэмрэ**» басняр зытепсэлъыхьымрэ абы кыиIуатэ гупсысэ нэхъыщхьэмрэ. Тхыгъэм щIэльт щIагъыбзэр къэгъэлъэгъуа зэрыхуар. Басням хэлъ ущиер абы и иужьрей сатыриплIым кызырыщыиIуатэр.

Л и т е р а т у р э м и т е о р и е. Басням, аллегорием теухуа гурыIуэныгъэхэр. Художественнэ тхыгъэм и идеемрэ басням и ущиермэ гъунэгъу зэхуэзыщIу хэлъхэр.

КIэрашэ Т.М.

ТхакIуэм теухуа псалъэ.

«**Гум фIэфIкIэ**» очеркым кыиIуэтэж Iуэхугъуэр кышыхьуа зэманымрэ щекIуэкIа щIыпIэмрэ. Фашистхэм я бийуэ партизанхэм ирагъэкIуэкIа бэнэныгъэр тхыгъэм кызырыхэщыжыр. Софьерэ ФIыщIэрэ я образхэмкIэ Хэкур фIыуэ лъагъуныр, ар псэемыблэжу хьумэныр, цIыхубэм и щIыхьымрэ и щхьэхуитыныгъэмрэ папщIэ сыт хуэдэ гугъуехьми, шынагъуэми пэщIэувэныр къэгъэлъэгъуа зэрыхуар.

Л и т е р а т у р э м и т е о р и е. Очеркыр, рассказым ар кызырыщхьэщыкIыр.

АбытIэ В.Къ.

УсакIуэм теухуа псалъэ.

«**Лыгъэм и дамыгъэ**» поэмэр зытепсэлъыхьымрэ абы и гупсысэ нэхъыщхьэмрэ. Хэку зауэшхуэм и зэманым зауэ IэнатIэм Iутахэм къадэкIуэу мыдэкIэ къэнахэри бэнэныгъэм зэрыхэтар тхыгъэм кызырыщыгъэлъэгъуар. Партизанхэм пыщIэныгъэ яхузиIа Бэчыр и IуэхущIафэхэр, абы и кIуэдыкIар. Нэмыцэхэмрэ епцIыжакIуэ зырызхэмрэ лейуэ зэрахьар поэмэм кызырыхэщыжыр.

Щомахуэ А.Къ.

ТхакIуэм теухуа псалъэ.

«**ЗэкъуэшитIэ**» (нэгъуэщI тхыгъэкIэ е мы темэм теухуауэ нэгъуэщI тхакIуэм и тхыгъэкIэ зэпхуэкI хьунущ) рассказым кыиIуэтэж Iуэхугъуэхэр. Къэралбийрэ Чапайрэ ныбжьэгъу зэрызэхуэхьуа щIыкIэр. Лъэпкъхэм яку дэль зэныбжьэгъугъэр рассказым кызырыхэщыр.

Тхыгъэм пкърылъ гупсысэ нэхъыщхьэр, абы цIыхугъэм, лэжыгъэм ехьэлIауэ

кыпкырыкI кыарур.

Предметхэм яку дэлы пхъэ зэпыщIэныгъэхэр. Тхыдэ. «Псори фронтым папщIэ, псори текIуэныгъэм папщIэ!» Хэку зауэшхуэм и лъэхъэнэм ди цIыхухэм зэрахъа лIыхъужьыгъэр.

Шортэн А.ТI.

ТхакIуэм теухуа псалъэ.

«Балькъ и деж» рассказым кyiIуэтэж Iуэхугъуэхэмрэ абы пкырылъ гупсысэ нэхъыщхьэмрэ. Рассказым хэт лIыхъужьхэм - Кургановымрэ Розановымрэ - я хьэл-щэнхэр, я гурыгъу-гурыщIэхэр, я IуэхущIафэхэр кызырэыгъэлыгъуа щIыкIэр. Тхыгъэм иIэ гъэсэныгъэ-ущииныгъэ мыхъэнэр. Рассказым и ухуэкIэр, и бзэр.

Предметхэм яку дэлы пхъэ зэпыщIэныгъэхэр. Адыгэбзэ. Сочиненэ тхыным зэрызэхуагъэхъэзыр щIыкIэр кыагурыгъэлуэн. План зэхэлъ гъэувын. ЦIыху щхъэхуэхэм далъагъу хьэл-щэнхэм теухуа сочиненэ тхын.

Кыщокъуэ А.П. (сыхъ. 2)

УсакIуэм теухуа псалъэ.

«Поэзие», «Си хъуэхъу», «Гъуэгъу къекъаплэ», «Пасэрей хабзэ» (мыхэр Iэмал имыIуэ егъэджыпхъэщ, ауэ нэгъуэщI усэхэри ядыщIыбгъу хъунуш) усэхэм адыгэ хабзэр, цIыхугъэр, бзэр, адэ щIыналъэр, абы и цIыху гуащIафIэхэр кызэрыхэщыр. Усэхэр гурыщIэ кьабзэхэм кьагъэщIауэ зэрыщытыр; абыхэм яIэ гъэсэныгъэ мыхъэнэр.

Усэхэм я ухуэкIэр, ахэр зэрытха бзэм и шэрыагъыр.

Литературэм и теорие. Адыгэ усэ гъэпсыкIэ (стопа, ямб, хорей).

КIуаш Б.И.

УсакIуэм теухуа псалъэ.

«ГуащIэдэкI», «**Си лъахэр**», «Сэ сфIэфIш» (нэгъуэщI усэхэри ядыщIыбгъу хъунуш) усэхэр мамыр лэжыгъэм, цIыхугъэм, зэныбжыгъуныгъэм, мамырыгъэм, Хэкум щекIуэкI Iуэхугъуэхэм ятеухуауэ зэрыщытыр. Усэхэм кьалатэ гупсысэхэр, я ухуэкIэр, ахэр зэрытха бзэр.

Литературэм и теорие. Ритмэмрэ рифмэмрэ теухуауэ япэ гурыIуэныгъэхэр еджакIуэхэм егъэгъуэтын.

Дыгъужь Къу.Б.

ТхакIуэм теухуа псалъэ.

ЦIыхухэм я зэхушытыкIэмрэ дунейм и къэхъукъащIэхэмрэ «**Мырсыт**» (нэгъуэщI рассказкIи зэпхъуэкI хъунуш) тхыгъэм кызырэыщыгъэлыгъуа Iэмалхэр. Унагъуэ псэущхъэхэр цIыхум сэбэп кызырэыхуэхъур, ахэр тэмэму зехъэн, гущIэгъу яхуэщIын зэрыхуейр рассказым и гупсысэ нэхъыщхъэу зэрыщытыр.

Мэлыхъуэ Аюбрэ Хъэжмуратрэ МырсыткIэ эджэ хьэм зэрыхушытыр, хьэм кылытыкъуэкI эфIэкIыр.

Гъубжокъуэ Л.М.

УсакIуэм теухуа псалъэ.

«**Къуршхэр плъырш**» (нэгъуэщI усэкIи зэпхъуэкI хъунуш) усэм лъахэм и теплъэр гу хуабагърэ цIыхугъэ инрэ хэлъу кызырэыщыгъэлыгъуар.

Усэм кышыгъэсэбэпа художественнэ, зыгъэлыгъуэ-зэраIуатэ Iэмалхэм ягъэзащIэ кьалэнхэр. Усэм и ухуэкIэмрэ и бзэмрэ.

ХамэщI цытсэу адыгэхэм къахэкIа тхакIуэхэр

Жылэтеж С.Хь.

ТхакIуэм теухуа псалъэ.

«**КIыгуугу лъэпкъым и кIуэдыжыкIар**» (нэгъуэщI тхыгъэкIи зэпхъуэкI хъунуш) рассказыр зытеухуамрэ абы кyiIуатэ гупсысэ нэхъыщхьэмрэ. Бзэр лъэпкъым и нэщэнэ, фIыгъуэ нэхъыщхъэу зэрыщытыр, ар хъумэн зэрыхуейр тхыгъэм кызырэыщыгъэлыгъуар. ЦIыхухэм яку дэлын хуей зэхушытыкIэр щIагъыбзэкIэ хьыбарым кызырэIуатэр.

Хьыбарым и бзэр нэхъ шэрыуэ икIи нэхъ щIэщыгъуэ хъунымкIэ тхакIуэм

кыигъэсэбэпа Iэмалхэмрэ хэкIыпIэхэмрэ.

АбытIэ Хь.Я.

УсакIуэм теухуа псалъэ.

ГъащIэр зэрыуахътыншэр, гъащIэ дахэ зиIэм нэхъ насыпыфIэ дунейм зэрытемытыр усакIуэм «**Бгы абрагъуэмрэ джэдыкIэ цIыкIумрэ**» усэм кызырэыщигъэлъэгъуар.

«**Жэщым и IэфIыгъуэш**» усэр зытеухуамрэ абы и гупсысэ нэхъыщхьэмрэ. Усэм удзым, жыгхэм, псынэм, пшэ Iэрамэм псэ яIуту кызырэыщигъэлъагъуа цIыкIэр.

IутIыж Б.Къу.

ТхакIуэм теухуа псалъэ.

«**Насыпыр шагуэшыр пщэдджыжьырш**» рассказыр зытеухуамрэ абы кьиIуатэ гупсысэ нэхъыщхьэмрэ. Зауэ нэужь илгъэхэм ди цIыхухэм я псэукIэр гугъуами, цIыхугъэр, хабзэ-нэмысыр ягъэнэхьапэу зэрыщытар рассказым кызырэыщигъэлъэгъуэжар.

Рассказым и ухуэкIэмрэ ар зэрытха бзэмрэ. Псалъэжхьэмрэ жыIэгъуэхэмрэ тхыгъэм шагъэзащIэ кьалэныр.

Предметхэм яку дэлыпхъэ зэпыщIэны гъэхэр. Адыгэбзэ. ПсалъэщIэхэр, хамэбзэхэм кьахэкIыу адыгэбзэм кыыхыхьа псалъэхэр.

Къуекъуэ Н.Ю.

УсакIуэм теухуа псалъэ.

«**Жыгыр пызыупщIэхэм**» усэр зытеухуамрэ абы щIэлъ гупсысэ нэхъыщхьэмрэ. ЦIыхумрэ дыкъэзыухъуреихь дунеймрэ быдэу зэрызэпыщIар, щIыуэпсыр хъумэныр цIыхум и кьалэн нэхъыщхьэхэм ящыщ зыуэ зэрыщытыр усэм кызырэыщигъэлъэгъуар. КъэкIыгъэхэм, псом хуэмыдэу пхъэщхьэмыщхьэ кызыпыкIэ жыгхэм, цIыху гъащIэм щаIэ мыхьэнэр усакIуэм зэригъэбелджыла щIыкIэр. Псэ зылумытыр, псэум хуэдэу, кызырэыгъэлъэгъуам и мыхьэнэр, абы усэм щигъэзащIэ кьалэныр.

2.7-нэ класс .

Адыгэ литературэр зэрызэхэлъымрэ кызыэщIиубыдэмрэ

Адыгэ нарт эпос. 1. «Сосрыкъуэрэ T1ot1рэшрэ я пшыналъэ» 2. «Ашэмэз и пшыналъэ» 3. «Бэдынокъуэ чынтым зэрэзэуар»
Лъэпкъ уэрэдыжхэр, я лIэужьыгъуэхэр.
Адыгэ хьуэхьухэр. Хьуэхьу-сэламхэр
ЩоджэнцIыкIу Iэдэм. 1. ЩоджэнцIыкIу Iэдэм и творчествэр. 2. «Псынэ», «Анэдэльхубзэ» усэхэр
Бемырзэ Мухьэдин. 1. Бемырзэ Мухьэдин и гъащIэр, творческэ лэжыгъэр. 2. Усэхэр. «ЛъэIу», «Уадыгэным кыикIыр»

Анзор Мухьэмэд. 1. Анзор Мухьэмэд и гьащ1эр, творчествэр. 2. «Атэлыкьым и л1эужь» япэ 1ыхьэр.
К1эрашэ Тембот. 1. К1эрашэ Тембот и гьащ1эр, и творчествэр. 2. «Гьащ1эм и дерс» повестыр 3. повестыр зэпкьрыхыныгъэ
Мыжей Михаил. 1. Мыжей Михаил и гьащ1эр, и творчествэр. 2. «Пщэху» новеллэр 3. новеллэр зэпкьрыхыныгъэ
Нало Заур. 1. Нало Заур и гьащ1эр, и творчествэр. 2. «Ц1ыху напэ» балладэр. 3. «Ц1ыху напэ» балладэм щыщ пычыгъуэ гук1э
К1ыщокъуэ Алим. 1. К1ыщокъуэ Алим и гьащ1эр, и творчествэр. 2. «Усэ кьарук1э бийр бгъэсу», «Сабий» усэхэр.
Хьупсырокъуэ Хьызыр. 1. Хьупсырокъуэ Хьызыр и гьащ1эр, и творчествэр. 2. «Имыхабзэу щыуат» япэ 1ыхьэ. 3. «Имыхабзэу щыуат» япэ 1ыхьэ 4. Рассказыр зэпкьрыхыныгъэ
Елгьэр Кашиф и гьащ1эр, и творчествэр. «Псы кьиуа»
Уэрэзей Афлик и творчествэр. «Пщэдджыжьым»
Брат Хьэбас. 1. Брат Хьэбас и гьащ1эр, и творчествэр. 2. «Льэпкьым и кьуэпсхэр». Япэ 1ыхьэр. 3. «Льэпкьым и кьуэпсхэр», ет1уанэ 1ыхьэр. 4. Рассказыр зэкьрыхыныгъэ
Шэджыхьэщ1э Хьэмышцэ. 1. Шэджыхьэщ1э Хьэмышцэ и гьащ1эр, и творчествэр. 2. «Кьуэрылху» рассказыр

Мыкбуэжь Анатолэ.
1. Мыкбуэжь Анатолэ и гъащлэр, и творчествэр. 2. «Псальэ жагбуэ». «Гущэкбу уэрэд»
Джэдгъэф Борис.
1. Джэдгъэф Борис и гъащлэр, и творчествэр. 2. «Къандыгъэ и бжьыхытl» рассказыр
Къэжэр Хъэмид.
1. Къэжэр Хъэмид и гъащлэр, и творчествэр. 2. «Щlыр щlэхъейр»,«Къабзагъм и гъуджэ» усэхэр
Мэзыхъэ Борис.
Мэзыхъэ Борис и гъащлэр, и творчествэр. «Дыгъэр зэрыункlыфlар»
Къумыкбу Мамдухъ и гъащлэр, и творчествэр. «Сабийхэр щым щыхъум...»
Къэрмокуэ Мухъэмэд.
1. Къэрмокуэ Мухъэмэд и гъащлэр, и творчествэр. 2. «Щlакхуэ lыхъэ» рассказыр. 3. «Щlакхуэ lыхъэ» рассказыр зэпкърыхыныгъэ. 4. рассказыр зэпкърыхыныгъэ
Хъэх Сафэрбий.
1. Хъэх Сафэрбий и гъащлэр, и творчествэр. 2. «Цlыхухэр зауэм щыужынт», «Къурш псынэм и уэрэд» усэхэр.
Тхэгъэзит Зубер.
1. Тхэгъэзит Зубер и гъащлэр, и творчествэр. 2. Тхэгъэзит Зубер и «Гъатхэ», «Щlыр мэлажэ», «Адыгэ пшынэ» усэхэр
Мэшбашlэ Исхъэкъ.
1. Мэшбашlэ Исхъэкъ и гъащлэр, и творчествэр. 2. Мэшбашlэ Исхъэкъ и усэхэр. «Адыгэ цей», «Насып»
Бицу Анатолэ. Бицу Анатолэ и гъащлэр, и творчествэр. «Си анэдэльхубзэ»
Бзэм зегъэужынымкlэ уроку, сочинензу-2
Литературэм и теорие.
1. Гиперболэ, литотэ, ахэр lуэрылуатэм къызэрыхэщыр. 2. Адыгэ сэ гъэпсыклэ. 3. Эпическэ тхыгъэ лlэужыгыуэхэр. Повесть, рассказ, балладэ,

новеллэ 4. Тхыгъэм и композицэмрэ и сюжетымрэ.
Классц1ыб лэжыгъэу 1. Адыгэ 1уэры1уатэмк1э классымщ1эмысу зэджа тхыгъэхэмк1э. 2. К1ыщокъуэ А. и усэхэмк1э. 3. К1эрашэ тембот и тхыгъэхэмк1э. 4. Тхьэгъэзит Зубер и усэхэмк1э. 5. Мыкьуэжъ А. и усэхэмк1э
Яджахэр кыщапщытэжын урокыу. 1. Усэ яджахэмк1э кьэпщытэжыныгъэ. 2. Эпическэ тхыгъэ яджахэмк1э. 3. Гъэ псом яджахэмк1э тест лэжыгъэ.

2.8-нэ класс.

Адыгэ литературэр зэрызэхэлымрэ абы кыызэщ1иубыдэмрэ

Сосрыкьюэ теухуа хыбархэр

«Сосрыкьюэ нарт хасэм япэу зэрык1уар» хыбарыр зытепсэлтыхыр. Социальнэ зэхуэмдэныгээр мы хыбарым кызырыхэщыжыр. «Сосрыкьюэ маф1э кыызэрихьар» хыбарыр зытепсэлтыхыр. Сосрыкьюэ и образыр. Хыбархэм я бзэм узыщрихьэл1э жы хуа псалъэхэр. (Архаизмхэр).

Бэдынокьюэ теухуа хыбархэр

«Бэдынокьюэ и адэр ук1ып1эм кызыэрыишыжар» хыбарыр зытеухуар. Хыбарым кыхэщ идейно-нравственнэ кьарур. «Бэдынокьюэ нартхэм кьахилъхьа хабзэф1ыр» хыбарыр зытеухуар. Хыбарым и идейно-нравственнэ кьарур.

Адыгэ уэрэдыжхэр

Хьэтхым и кьюэ Мыхьэмэт и уэрэлд.

Лэбэдэсхэм я гыбзэ

Щоджэнц1ык1у Алий 1.

Щоджэнц1ык1у Алий и гьащ1эмрэ и литературнэ лэжыгьэмрэ теухуа очерк.

«Нанэ» усэм кык1уатэ гурыщ1э кьабзэр.

Кылышбий Исмэхыл.

Кылышбий Исмэхыл и гьащ1эмрэ и литературнэмрэ. «Луэдыщэ» усэр зытеухуар, кы1уатэ гупсысэр, усэм символикэр. Изэу кызырыщыгьэсэбэпар. Литературэм и

теорие Антитезэр.Эпиграф. Символхэр.Художественнэ тхыгэм абыхэм щагъэзащлэ кьалэнхэр

Кышокьуэ Алим. Кышокьуэ Алим и гъащлэмрэ и литературнэ лэжыгэмрэ теухуа очерк. « **Мэджыт**» тхыгэм адыгэ хабзэр кызырэщыгъэлыгъуар

«**Хыбар дахэ зыхуэфашэ**» романыр зытеухуар,цыху кызырэгуэкIым зыщальхуа лъахэм хуилэ фIылгагъуныгъэр. «**Бабыщыкьуэ адакьэпщ**» тхыгэм и гупсысэ нэхьыщхьэр,

Хьэкьун Исуф Хь.

Хьэкьун Исуф и гъащлэмрэ и литературнэ лэжыгэмрэ теухуа очерк.

«**Бзылхугъэ шу щэху**»повестым кьилуэтэжыр зытеухуа лъэхъэнэр.Повестыр зытеухуамрэ абы кышылэта гупсысэ нэхьыщхьэмрэ.Ар зэрытха бзэм илэ щытыклэ нэхьыщхьэр.

КIуаш БетIал и гъащлэмрэ и литературнэ лэжыгэмрэ. «**Шэрэдж**», «**ФIымрэ Iеймрэ**» усэхэм езы усакIуэм и граждан, политикэ Iуэху бгъэдыхьэклэр кьазэрыхэщыр.

Дыгъужь Къурмэн и гъащлэмрэ и литературнэ лэжыгэмрэ. » **Бжыхьэ псыдзэ**» романыр зытеухуар, 19- нэ лIэщIыгъуэм адыгэ кьуажэм псэукIэ иIар,я IуэхушIафэ яIар тхыгэм кызырэыхэщыжыр.

Акьсырэ Залымхъан.

Акьсырэ Залымхъан и гъащлэмрэ и литературнэ лэжыгэмрэ. »**Дахэнагъуэ**» **пьесэр** зытеухуар, абы кьилуатэ гупсысэ нэхьыщхьэр. И щхьэ закьуэ насыпым щIэбэным и мурадыр кызырэремыхьулIэр, зы цIыхум и насыпымрэ цIыхубэм я насыпымрэ зэгуэпх зэрымыхьунур, цIыхур щхьэхуит хьун папщIэ, ирагъэкIуэкI бэнэныгъэр.

Нэхуш Мухьэмэд.

Нэхуш Мухьэмэд и гъащлэмрэ и литературнэ лэжыгэмрэ. «**Лъэпкъым**» усэм адыгэм и тхыдэ гъуэгуанэр лъабжэ зэрыхуэхуар. Адыгэ быныр щIыналъэ куэдым икьуха щIэхуам щхьэусыгъуэу усакIуэм кыгъэлыгагъуэхэр.

«Маржэ адыгэхэ!» усэр зытеухуар,и художественнэ
гъэпсыклэр, бзэр.

Къэжэр Петр.Хъ

Къэжэр Петр и гъащIэмрэ и литературнэ лэжыгъэмрэ
теухуа очерк. **«Мыужьых мафIэ»** поэмэр зытеухуамрэ абы
кьиIуатэ гупсысэ нэхъыщхьэмрэ.

Гъубжокъуэ Лиуан.М.

Гъубжокъуэ Лиуан и гъащIэмрэ и литературнэ
лэжыгъэмрэ. **«Жылэ», «Автобус къэувыIэпIэм деж»,**
»Адыгэ шы фIэдзапIэ» усэхэм ящIэлъ философии
гупсысэхэмрэ психологизмхэмрэ. Щальхуа лъахэм,
цIыхухэм яхуиIэ лъагъуныгъэр тхакIуэм и лирикэм
къызэрыхэщыр.

Бицу Анатолэ.М.

Бицу Анатолэ и гъащIэмрэ и литературнэ лэжыгъэмрэ
теухуа очерк.Бицум и поэмэхэм теухуа обзор
кIэщI.»**Телеграммэ»** поэмэр тхыгъэ кIэщIу
зэрыщытыр.Поэмэм кьиIуатэ Iуэхугъуэмрэ и гупсысэ
нэхъыщхьэмрэ.

Къущхьэ СулътIан Хь.

Къущхьэ СулътIан и гъащIэмрэ и литературнэ
лэжыгъэмрэ теухуа очерк. **«Анэ»** рассказым и темэмрэ
идеэмрэ.Рассказым и бзэм иIэ щытыклэр.

Ацкъан Руслъан. Хь.

Ацкъан Руслъан и гъащIэмрэ и литературнэ лэжыгъэмрэ.
»БгъэIэпхъуэу фIэфIкъым жыгым...»,
«ФIэщIыгъуафIэу узиIэщ, си лъахэ...»,
«Къуршыбгъэ», усэхэм щIэлъ гупсысэ нэхъыщхьэр,
дунейм и къэхъукъащIэмрэ цIыхум и гурыщIэмрэ усакIуэм
къызэригъэлабгъуэ щIыклэр.

Пхъэш МуIэд.Н.

Пхъэш МyIэд и гъащIэмрэ и литературнэ лэжыгъэмрэ.
»Мэкъуауэ лIыжьхэр», «Таурыхъ», «Дыгъэмрэ
мазэмрэ», усэхэм философии лIабжьэ зэраIэр, цIыхум
гукIэ псэкIэ куэд игъэвын хуейуэ кызырыхудэкIыр.

Зумакуловэ Танзиля.

Зумакуловэ Танзиля и гъащIэмрэ и литературнэ
лэжыгъэмрэ. **»Псалъэ жагъуэ»** усэр зытеухуар, кyiIуатэ
гупсысэр.

ХамэщI щыпсэу адыгэхэм кIахэкIа тхакIуэхэр.

Къандур Мухъедин.И.

Къандур Мухъедин и гъащIэмрэ и литературнэ
лэжыгъэмрэ. **»Маждэ»** романыр зытеухуар, и
лIэпкIэгъухэр кIыргъэлын папщIэ, гугъуехъми ,
шынагъуэми пэщIэувэу, адыгэ цIыхубзыр зэрыщIэбэныр.

2. 9-нэккласс

Къэбэрдей –шэрджэс литературэр зэрызэхэлъымрэ

абы кызыэщIиубыдэмрэ

Хэзыгъэгъуазэ

Адыгэ литературэм цIыху гъащIэм щиIэ мыхъэнэр

Нэгумэ Шорэ

Нэгумэ Шорэ и гъащIэмрэ и литературнэ лэжыгъэмрэ, абы и грамматикэмрэ и
псалъалъэмрэ я мыхъэнэр

Къаз-Джэрий Султан

Тхак1уэм и творческэ лэжыгъэм и мыхъэнэр. Пейзажыр. Очеркым ехьэл1ауэ урыс щ1эныгъэл1хэм жалар

Хъан -Джэрий

Хъан –Джэрий и гъаш1эмрэ и литературнэ лэжыгъэм

рэ

Хьэтохъуцокъуэ Къазий

Адыгэ культурэмрэ тхыдэмрэ Хьэтохъуцокъуэ Къазий щибуд увып1эр. щибуд увып1эр зыхуэдэр

К1ашэ Адылджэрий

Тхак1уэм адыгэ литературэм и тхыдэм щилэ пщ1эр

Бахъсэн узэщ1ак1уэхэр

К1ашэ Адэлджарий и гъаш1. лит. лэжъ. «1уашхъэ щыгум» очеркыр зытеухуар

Лъэпкъ джэгуак1уэ-усак1уэхэр

Лъэпкъ щ1эныгъэм и къежъап1э Бахъсэн зэрыхъуар, абы и щхъэусыгъуэхэр. Адыгэ джэгуак1уэхэм я гъаш1эм ц1ыхубэм хуищ1 пщ1эр. Адыгэ 1уэры1уатэм и рифмэ Адыгэ джэгуак1уэхэм я гъаш1эм ц1ыхубэм хуищ1 пщ1эр. Адыгэ 1уэры1уатэм и рифмэ

Паш1э Бэчмырзэ

Паш1э Бэчмырзэ и усэхэр зытеухуар, абыхэм ящ1элъ гупсысэр зыхуэдэр

Хьэхъупаш1э Амырхъан

Хьэхъупаш1эм и литературнэ лэжыгъэм и мыхъэнэр

Адыгэ литературэ 20-40 гъэхэм

Адыгэ литературэм 20-40гъэхэм игъуэта зыужыны

гъэм щыгъуазэу щытын

Щоджэнц1ык1у Алий

Усак1уэм и усэхэм я темэр, абы кыщагъэсэбэна изобрази

тельно – выразитель нэ 1эмалхэр Поэмэм и сюжетыр, темэмрэ идеэмрэ щыгъуазэу щытын. эптитетыр, пейзажыр. Романыр зытеухуамрэ

К1эрашэ Тембот

К1эрашэ Тембот и творческэ лэжыгыэм адыгэ литературэм щибуд увып1эр. "Налмэс" повестыр зытеухуар

Щомахуэ Амырхъан «Бгырыс шухэр»

Щомахуэм и прозаическэ тхыгъэхэр зытеухуар, гупсысэ нэхьыщхьэр. Къыхэщыж образхэр. Лит. и теориер.

Теунэ Хьэчим и тхыгъэхэр

Теунэ Хьэчим и прозаическэ тхыгъэхэм я мыхьэнэр. "Аслъэн" повестыр. Къыхэщыж 1уэхугъуэ нэхьыщхьэр, тхыгъэм и1э мыхьэнэр. «Псэм и1эф1ыр къуатмэ »

Гъуэщокъуэ Хьусин и творчествэр

Усэхэр зытеухуамрэ гупсысэ щ1элъымрэ. Гъуэщокъуэ Хьусин и прозаическэ тхыгъэхэр зытеухуа 1уэхугъуэхэмрэ абыхэм къыщы1эта гупсысэ нэхьыщхьэхэмрэ

Къардэнгъуш1 Зырамыку «Къанщобийрэ Гуащэгъагьрэ»

Къардэнгъуш1 З. и тв., и драмэм лъабжьэ хуэхьуар, къыхэщыж лъэхьэнэр, образхэр. Драм. тхыгъэхэр зищ1ысыр, монолог, диалог, ремаркэхэмк1э гуры1уэгъуэ

Гъэ псом яджар къэпщытэжын

3.5-нэ класс
Тематическэ план

Раздел. Тем. и №	Разделхэр.Темэхэр	Сыхь. бж.	Контр. Лэжь.	Бзэм зегь.
1	Хэзыгъэгъуазэ..	1		
2	Адыгэ 1уэры1уатэ	8		
3	Художественнэ тхыгъэхэр	21		3
4	Классц1ыб къеджэныгъэхэр	3		
5	Яджар къэпщытэжын	2		3
6	Псори	35		

3. 6-нэкласс

Тематическэ план

№	Разделхэм я цлэхэр, темэхэр	Сыхьэт бжыгээр	Бээм.зегъ
1	Хэзыгъэгъуазэ	1	
2	Нарт хыбархэр	3	
3	Тхыдэр зи лъабжъэ хыбархэр	4	
4	Пасэ зэманыр кызыхэщыж тхыгъэхэр	3	2
5	Хэку зауэшхуэм теухуа тхыгъэхэр	8	2
6	Ди зэманыр кызыхэщ тхыгъэхэр	15	
7	Къэпщытэжыныгъэ	1	
8	Псори	35	

3.7-нэ класс
Тематическэ план

Раздел. и №	Разделхэр	Сыхь бж.	Проект. ел.	Бз.зегъ.
1	Адыгэ 1уэры1уатэ	4		1
4	Адыгэ литературэ	46	2	7
5	Яджахэр къэпщытэжын .	2		
6	Псори	52		

3.8-нэкласс.
Тематическэ план

№ разде лхэр	Темэхэр	Сыхьэт бж.	Къыз. Лэжь.	Бзэм зегь.
1	Адыгэ 1уэры1уатэ	6		2
2	Адыгэ литаратурэ	42		5
3	Хэхэс адыгэхэм я тхыгъэхэр	4		
9	Псори	52		7

3.9-нэкласс.

Тематическэ план

Нор зд.и .тем	Темэ	Сыхьэт бж..	Контр.	Бзэм зегь.
1	Адыгэ литературэ Хэзыгъэгъуазэ	1		
2	ХІХ л1эщ1ыгъуэм и япэ 1ыхьэм псэуа адыгэ щ1эныгъэл1хэмрэ тхак1уэхэмрэ	7		2
3	ХІХ л1эщ1ыгъуэм и ет1уанэ 1ыхьэмрэ ХХ л1эщ1ыгъуэм и пэщ1эдзэмрэ псэуа адыгэ щ1эныгъэл1хэмрэ тхак1уэхэмрэ	7		2
4	Лъэпкъ джэгуак1уэ-усак1уэхэр.	3		
5	ХХ л1эщ1.псэуа тхак1уэхэр.	32		4
6	Илъэсым яджар къэпщытэжыын	2		
	Псори	52		8

4.5-нэ класс.

Календарно – тематическэ план

№	Темэхэр	Махуэхэр	
		План	Факт.
1	Зээджам, зэдженухэм теухуа урок. Хэзыгъэгъуазэ.		
2	Адыгэ IуэрыIуатэ. Бажэ хеящIэ Дзыгъуэхэм я хейр джэдум зэрищIар.»		
3	«ПкIауэ и джэш дзыкIэ.» «Къэблэжьар лъапIэщ.»		
4	Классым щIэмысу зэджа IуэрыIуатэм щыщ хъыбархэмкIэ урок.		
5	«Иныжьым и къан.»		
6	Псалъэжьхэр. Къуажэххэр		
7	Къуажэххэр.		
8	ПсынщIэрыпсалъэхэр		
9	Классым щIэмысу зэджа тхыгъэхэмкIэ урок.		
10	КIыщокъуэ А. П . «Елбэздыкъуэ.»		
11	Литературэм и теорие.		
12	Акъ М. У. «Маргъын и шабзэ.»		
13	ПащIэ Б.М. «Бэлыхь зимыIэр захуагъэщ.»		
	Цагъуэ Н. А «Уэсыр сытым къыхэкIрэ?»		
14	Бештокъуэ Хь. Къ. «Уэсым и гъуэгуанэ.»		
15	Б/ЗЩIымахуэм итеплъэгъуэхэр		
16	Мечиев К. Б.«Си къуэм папщIэ» усэр.		
17	Уэхьутэ А. Н. «Дудакъ»рассказыр.		
18	Къашыргъэ Хь. Хь.«Зы жэщ.» рассказыр.		
19	. Классым щIэмысу зэджахэмкIэ урок.		
20	Кулиев Къ. Ш.«Анэ» усэр.		
21	Б/з «Анэр нэм хуэдэщ»Сочиненэ		
22	КIуащ Б. И. «Си гъусэщ »усэр .		
23	Зэгъэпщэныгъэ,къэгъэпсэуныгъэ художественнэ Iэмалхэр.		
24	Журт Б.Къу.«Адэ лъапсэжь» рассказыр.		

25	Хьэнфэн А.М.«Мывэ кьуэлэн цыкIу» рассказыр.		
26	Щомахуэ А. Къ.«Зэраншу» усэр.		
27	Къагьырмэс Б. Хь.«Псори зыщIэБолэт»рассказыр.		
28	Басняхэр.		
29	ЩоджэнцIыкIу А. I."Май"усэр.		
30	БакIуу М.И."ЩIакхьуэ" рассказыр.		
31	Диалогымрэ монологымрэ.		
32	Гьэунэ Б.Хь.«Уэ кьэкIуэж закьуэ, папэ!»		
33	Эпитет. Гьубжокьуэ Л.М.«Бжьэ кьэпцIахэр» рассказыр. Литературнэ лыхьужьым теухуауэ.		
34	Тхьэгъэзит З. "Гуапагъэ" усэр		
35	Гьэ псом яджар кьэпщытэжын		

Календарно-тематическэ план

№№	Темэхэр	План	Факт
1	Хэзыгъэгъуазэ. <u>Нарт хыбархэр</u> Тхыгъэлэджрэ Лъэпщ и къуэ Дзэхушрэ. Лъэпщ 1эдэ зэрищ1ар		
2	Нартхэ я гъубжэр. Сэтэней и л1эк1ар. Нарт эпосым теухуауэ		
3	Классц1ыб еджэныгъэ «Нарт хыбархэр»		
4	<u>Тхыдэр зи лъабжэ хыбархэр</u> Андемыркъан щ1алэ ц1ык1уу зек1уэ зэрык1уар		
5	Беслээн Пц1апц1э		
6	Къэзанокуэ Жэбагы теухуа псалъэ. «Хэт мысэр?» «Делэм сэ сыф1ок1, губзыгъэр езыр кысф1ок1»		
7	Классц1ыб еджэныгъэ. Къэзанокуэ Ж. теухуа хыбархэр.		
8	<u>Пасэ зэманыр кызыхэщыж тхыгъэхэр.</u> Щоджэнц1ык1у Алий и гъаш1эмрэ литературнэ лэжыгъэмрэ. «Щ1ымахуэ жэщ» поэмэр. Поэмэр зэпкырыхын. Поэмэм теухуауэ		
9	«Хъэжыгъэ пут закъуэ» рассказыр. Рассказым хэтхэм я характеристикэ. Пейзажым литературнэ тхыгъэм щилэ мыхъэнэм теухуауэ.		
10	Сочиненэм хуэзыгъэхэзыр урок		
11	Сочиненэ «Хъэсет зыхуэдэр»		
12	Классц1ыб къеджэныгъэ «Щоджэнц1ык1у Алий и усэхэр».		
13	<u>Хэку зауэшхуэм теу-хуа тхыгъэхэр.</u> Шортэн А. и «Балькэ и деж» рассказ. Рассказыр зэпкырыхын		
14	Брат Хъэбас. «Замир». Рассказыр зэпкырыхын		
15	К1эрашэ Т. «Гум ф1эф1к1э» очеркыр (1-2 1ыхъэ)		
16	К1эрашэ Т. «Гум ф1эф1к1э» (3 1ыхъэ) Очеркыр зэпкырыхын. Очеркым теухуауэ		
17	Абыт1э В. «Л1ыгъэм и дамыгъэ» поэмэр зэпкырыхын.		
18	Щомахуэ Амырхъан и творчествэр. «Зэкъуэшит1» рассказыр зэпкырыхын		
19	Сочиненэм хуэзыгъэхэзыр урок		
20	Сочиненэ «Къэралбийрэ Чапайрэ я зэныбжыгъуныгъэр»		
21	К1ыщокъуэ Алим и гъаш1эмрэ и литературнэ лэжыгъэмрэ. Усэ «Гъуэгу къежъап1э»		
22	«Поэзие», «Си хъуэхъу», «Пасэрей хабзэ» усэхэр		
23	Классц1ыб къеджэныгъэ. К1ыщокъуэ Алим и усэхэр		
24	К1уащ Бет1ал и гъаш1эмрэ и литературнэ лэжыгъэмрэ «Сэ сф1эф1щ»		
25	К1уащ Б. «Гуащ1эдэк1» «Зэманыр 1уэхук1э зыгъэнщ1ыфыр» Рифмэ. Ритм. Строфа.		
26	Дыгъужь Къурмэн. «Мырсыт»		
27	Рассказыр зэпкырыхын		
28	Гъубжокъуэ Лиуан. «Къуршхэр плъырщ»		
29	Жылэтеж Сэлэдин. «К1ыгуугу лъэпкыым я к1уэдыжык1ар»		
30	Сонэ Абдульчэрим. « Шагъдий»		
31	Жаным Б. «Щ1ы1убымрэ ужьэмрэ». Басням , аллегорием теухуауэ		
32	Абыт1э Хызыр. « Бгы абрагъуэмрэ джэдык1э ц1ык1умр», «Жэщым и лэф1ыгъуэм»		
33	1ут1ыж Б. «Насыпыр щагуэшыр пщэдджыжьырщ»		
34	Къуиикъуэ Налбий. « Жыгыр пызыупщ1хэм»		

35	Яджахэр кызыщлэкъужын		
----	-----------------------	--	--

4.7-нэкласс.

Календарно-тематическэ план

№	раздел хэр	темэхэр	махуэр	
			план	факт
Хэзыгъэгъуазэ				
1		Хэзыгъэгъуазэ..Абыт1эХь. «Бгы абрагъуэмрэ джэдык1э ц1ык1умрэ» Жэщым и 1эф1ыгъуэм»1ут1ыж Б. «Насыпыр шагуэшыр пщэдджыжьырщ».		
Адыгэ 1уэры1уатэ				
2		Адыгэ нарт эпос. Сосрыкъуэрэ Т1от1рэшрэ я пшыналъэ		
3		Ашэмэз и пшыналъэ Бэдынокъуэ чынтым зэрэзуар		
4		Классым щ1эмысу зэджахэмк1э урок3.Къу Н «.Жыгыр пызыупщ1хэм».		
5		Ц1ыхубэ уэрэд л1эужыгъуэхэр Жансэхъухэ я нысэм и тхъэусыхэ Хъуэхъухэр		
6		Сочиненэм хуэгъэхъэзырын.		
7		Сочиненэ ятхащ		
Адыгэ литературэ				
8		Щоджэнц1ык1у 1эдэм и усэхэр		

9		Бемырзэ М. и усэхэр		
10		Проектым елэжын (адыгэхэм я тхыдэр)		
11		Анзор М. «Атэлыкьым и лъэужьыр»		
12		Анзор М. «Атэлыкьым и лъэужьыр»		
13		Тест лэжыгьэхэр		
14		К1эрашэ Т. «Гъащ1эм и дерс		
15		К1эрашэ Т. «Гъащ1эм и дерс»		
16		Мыжей М. «Пщэху»		
17		Мыжей М. «Пщэху»		
18		Изложенэм хуэгъэхьэзырын		
19		Изложенэ Пщэху.		
20		Нало з. «Ц1ыху напэ»		
21		К1ыщокьуэ А. и усэхэр		
22		Хъупсырокьуэ Хъ. «Имыхабзэу щыуат»		
23		Хъупсырокьуэ Хъ. «Имыхабзэу щыуат»		
24		Хъупсырокьуэ Хъ. «Имыхабзэу щыуат»		
25		Елгъэр Кашиф «Псы кьиауа»		
26		Проектым елэжын		
27		Уэрэзей Афлик и усэхэр		
28		Брат Хъ. «Лъэпкьым и кьуэпсхэр»		
29		Брат Хъ. «Лъэпкьым и кьуэпсхэр»		
30		Внекласснэ еджэныгъэ		
31		Шэджыхьэщ1э Хъ. «Къуэрылтыху»		
32		Шэджыхьэщ1э Хъ. «Къуэрылтыху»		
33		Мыкьуэжь А. и усэхэр		
34		Сочиненэм хуэгъэхьэзырын		
35		Сочиненэ ятхаш		
36		Джэдгъэф Б. «Къандыгъэ и бжыхьыт1»		

37		Джэдгэф Б. «Къандыгъэ и бжыхьитI»		
38		Къэжэр Хь. и усэхэр		
39		Мэзыхъэ Б. «Дыгъэр зэрыункIыфIар»		
40		Внекласснэ еджэныгъэ		
41		Къумыкъу М. «Сабийхэр щым щыхъум»		
42		Къэрмокъуэ М. «ЩIакхъуэ Iыхъэ»		
43		Къэрмокъуэ М. «ЩIакхъуэ Iыхъэ»		
44		Сочиненэ хуэгъэхъэзырын		
45		Сочиненэ ятхаш		
46		Хьэх С. «Къурш псынэ»		
47		Тхьэгъэзит З. и усэхэр		
48	Илъэс псом яджамкIэ урок –зачет(тесткIэ)			
49		МэшбашIэ И. и усэхэр		
50		Бицу А. и усэхэр		
	Яджар къэпщытэжын			
51		Яджар къэпщытэжын		
52		Яджар къэпщытэжын		

4. 8-нэкласс.
Календарно-тематическэ план.

№	Темэхэр	План	Факт.
1	<u>Литературэмрэ тхыдэмрэ. Сосрыкьуэ маф1э кьызэрихьар</u>		
2	«Бэдынокьуэ нартхэм кьыхильхьа хабзэф1ыр» хьыб. и сюжетымрэ зытеухуа 1уэхугьуэмрэ		
3	Б.з. Жьэр. соч. «Сосрыкьуэ и хьэл-щэн нэхьыщхьэхэр»		
4	Кл-б едж. Кьэрмокьуэ М. «Мэжаджэ хуабэ»		
5	Адыгэ урэдыжхэр. «Хьэтхым и кьуэ Мыхьэмэт и уэрэдыр» зытеухуар, и гупсысэр Лабэдэсхэм я гьыбзэ.		
6	Кл-б едж. Адыгэ урэдыжхэр		
7	Щоджэнц1ык1у А. теухуа псалъэ. «Нанэ» усэр.		
8	Теорие. Бзэмрэ художественнэ литературэмрэ		
9	Кл-б едж. К1ыщокьуэ А. «Усэ щэрыуэхэр», «Сф1эмыф1ыр куэдрэ сф1эф1 уэ пщ1ащ усэхэр		
10	Кьылышбий Исмэхыл теухуа псалъэ. «1уэдыщэ» усэр зытеухуар, и гупсысэ нэхьыщхьэр. Теорие. Антитезэ, эпиграф. Символхэр.		
11	«Нал кьута» романым щыщ «Хьыбар дахэ зыхуэфашэ»		
12	Б.з. Упщ1эм жэуап убгьуа етын. «Адыгэщым образыр дауэ кьыщыгьэлъэгьуа романым?» Сочиненэм хуэгьэхьэзырыныгьэ		
13	Б.з. Сочиненэр егьэтхыныгьэ		
14	Хьэкьун И. теухуа псалъэ. «Бзылхугьэ шу щэху» пов. зытеухуар, и гупсысэ нэхь.		
15	Ахьмэтыкьуэ кьуажэр зыхэта бэлыхьыр тхыгьэм кьызэрыщыгьэлъэгьуэжар		
16	Сэтэней, Айшэт, Зырамыку сымэ я образхэр. Теорие. Художественнэ тхыгьэм и темэмрэ идеемрэ.		
17	Б.з. Жьэры1уатэ сочиненэ. Сыдзыхьэха образыр»		
18	К1уащ Б. теухуа псалъэ. «Шэрэдж», «Ф1ымрэ 1еймрэ» усэхэр. Теорие. Паузэ. Ритм. Рифмэ.		
19	Кл-б едж. Урок-конкурс. «Гум имыхуж лирикэ».		
20	Дыгьужь Кьу. теухуа псалъэ. «Бжьыхьэ псыдзэ». Романым щыщ пычыгьуэ. Зытеухуар, гупсысэ нэхьыщхьэр.		

21	«Бжыхьэ псыдзэ». Романым щыщ пычыгъуэ.		
22	«Бжыхьэ псыдзэ». Романым щыщ пычыгъуэ.		
23	Кл-б едж. Къэрмокъуэ М. «Дыжын фальэ»		
24	Аксырэ З. теухуа псалъэ. «Дахэнагъуэ» пьесэр зытеухуар, гупсысэ нэхьыщхьэр		
25	Б. з. Пьесэм ролкIэ къегъэджэн		
26	Джэримэс, Дахэнагъуэ, Чэзибан сымэ я образхэр		
27	Нэхуш М. теухуа псалъэ. «Маржэ, адыгэхэ!» усэр зытеухуар, гупсысэ нэхьыщхьэр. <i>Теорие.</i> Сатыр, пс. кыитезыгъ.		
28	Кл. едж. ЩоджэнцIыкIу I. «Урыху щхьэщылъадэ нэху», «Мамырыгъэ пцэдджыжъ» усэхэр, н.		
29	Къэжэр П. теухуа псалъэ. «Мыужыхь мафIэ» поэмэр зытеухуамрэ гупсысэ нэхьыщхьэмрэ <i>Теорие.</i> Поэмэ. Балладэ. Уэрэд.		
30	Б.з. УпщIэм жэуап убгъуа етын «Зауэм и кIэр хьэдагъэщ» псалъэжым и мыхьэнэр поэмэм дауэ кызырыхэщыжыр?		
31	<i>Теорие.</i> Поэмэ. Балладэ. Уэрэд.		
32	Гъубжокъуэ Л. теухуа псалъэ. «Жылэ», «Автобус къэувыIэпIэм деж» усэхэм ящIэль философии гупсысэхэмрэ психологизмэхэмрэ		
33	«Адыгэ шы фIэдзапIэ» усэр зытеухуар, и гупсысэ нэхь. <i>Теорие.</i> Усэ лIэужыгъуэхэр		
34	Кл-б едж. Хьэлупщы М. «Хьэджэт и къафэ» новеллэр зытеухуар, щIэль гупсысэ нэхьыщхьэр		
35	Кл-б едж. Хьэлупщы М. «Хьэджэт и къафэ» новеллэм щIэль гупсысэ нэхьыщхьэр		
36	Бицу А. теухуа псалъэ. «Телеграммэ» поэмэр зытеухуамрэ щIэль гупсысэ нэхьыщхьэмрэ		
37	Б.з. Анэм худилэ лъагъуныгъэр кызыхэщ усэ цIыкIу зэхэлъхьэн		
38	Къущхьэ С. теухуа псалъэ. «Анэ» рассказым щIэль гупсысэр		
39	«Гъэсэныгъэр дыщэ жыгщ» псалъэжым и мыхьэнэр рассказым зэрыпэджэжыр		
40	Б.з. «Анусэ и образыр» сочиненэм хуэгъэхьэзырыныгъэ		
41	Б.з. сочиненэр егъэтхыныгъэ		
42	Кл-б едж. Хьунэгугу Н. «Сыкъэвгъэуш»,		
43	«Гугъэ», «УмышцIыт уи жагъуэ» усэхэр		

44	Ацкѡан Р. теухуа псалъэ «Ф1эщ1ыгъуаф1эу узи1эщ, лъахэ...» усэм щ1элъ филисофие гупсысэр		
45	Пхъэш М. теухуа псалъэ «Мэкъуауэ л1ыжъхэр» усэр		
46	Къандур М. теухуа псалъэ. «Шэрджэсхэр. Балкан тхыдэ» романым щыщ «Маждэ» пычыгъуэр зытеухуар		
47	«Шэрджэсхэр. Балкан тхыдэ» романым щыщ «Маждэ» пычыгъуэм адыгэ лъэпкъыр зэрыхуа щытык1э гугъур къызэрыщыгъэлъэгъуар		
48	Мокаев М. Теухуа псалъэ«Л1ыжъхэр» усэм къыщыгъэлъэгъуэжар		
49	Кл-б едж. Гъэмахуэ зыгъэпсэхугъуэм зэджапхъэхэр.		
50- 51	Къэпщытэжыныгъэ Тест лэжыгъэхэр		
52	Къэпщытэжыныгъэ		

4. 9-нэ класс.

Календарно-тематическэ план

№п /п	Темэхэр	Щек1уэ- К1ынур.	Щек1уэ- К1ар.
1	Адыгэ литературэ Хэзыгъэгъуазэ		
2	Нэгумэ Шорэ и литературнэ лэжыгъэ «Хъуэхъу» гук1э Инал и л1ыхъужыгъэм и хъыбар», «Идар Темрыкъуэ и хъыбар».		

3	- Къаз Джэрий «Хъэжыт1эгъуей ауз»		
4	СочиненэХэкум теухуауэ		
5	Сочиненэ Хэкум теухуауэ		
6	Хъан-Джэрий «Шэрджэс хъыбархэр»		
7	Хъан-Джэрий «Шэрджэс хъыбархэр»		
8	Классщ1ыб еджэныгъэ		
9	Хъэт1охъущокъуэ Къ. и таурыхъхэр		
10	К1ашэ А. «1уашхъэ щыгум».		
11	К1ашэ А. «1уашхъэ щыгум».		
12	Б/з изложенэ		
13	Б/з Изложенэ		
14	Цагъуэ Н. «Адэмрэ къуэмрэ.Цыжъбанэ л1ыхъужьА адыгэ тхылъыбзэм и тхыдэ».		
15	Дым 1.и хъыбархэр. Куп-Хъэжы Исмел и ус-р		
16	Абазэ Къамбот и усэхэр		
17	Выкхъэ Ш. И усэхэр.		
18	Мыжей С. И усэ. Сижажэ Къ. и усэхэр		
10	Агънокъуэ Л. и усэхэр		
20	Паш1э Б.М. и усэхэр		
21	Хъэхъупаш1э Амырхъан и усэхэр		
22	«Пщэдджыжь уэрэд»		

23	Щоджэнц1ык1у А. Усэхэр		
24	Мадинэ» поэмэр (пычыгъуэ гук1э)		
25	Мадинэ» поэмэр (пычыгъуэ гук1э)		
26	. Къамботрэ Лацэрэ»		
27	«Къамботрэ Лацэрэ»		
28	Къамботрэ Лацэрэ»		
29	«Къамботрэ Лацэрэ»		
30	Образхэр зэпкърыхын		
31	Сочиненэ «Бгырыс ц1ыхубзым и1а дэкъузэныгъэр Щоджэнц1ык1у А. и тхыгъэхэм къызэрыхэщыр»		
32	Сочиненэ «Бгырыс ц1ыхубзым и1а дэкъузэныгъэр Щоджэнц1ык1у А. и тхыгъэхэм къызэрыхэщыр»		
33	К1эрашэ Т. «Шапсыгъ пщашэ».		
34	Шапсыгъ пщашэ		
35	Шапсыгъ пщашэ		
36	Образхэр зэпкърыхын		
37	Щомахуэ А. Бгырыс шухэр		
38	Теунэ Хь. «Аслъэн»		

39	«Псэм и 1эф1ыр кыуатмэ».		
40	«Псэм и 1эф1ыр кыуатмэ».		
41	«Псэм и 1эф1ыр кыуатмэ».		
42	Сочиненэ		
43	Сочиненэ		
44	ГъуэщокъуэХъусин и усэхэр		
45	«Адэмрэ кыуэмрэ»		
46	«Адэмрэ кыуэмрэ»		
47	Къардэнгъуц1.3 «Къанщобийрэ Гуащэгъагърэ».		
48	«Къанщобийрэ Гуащэгъагърэ».		
49	«Къанщобийрэ Гуащэгъагърэ».		
50.	Пьесэм и гъэпсык!эмрэ и бзэмрэ		
51	Илъэсым яджар къэпщытэжы		

52	Илъэсым яджар къэпщытэжын.		
----	----------------------------	--	--

**ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ**

СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП

Сертификат 603332450510203670830559428146817986133868575842

Владелец Теувова Ирина Хамидбиевна

Действителен с 03.03.2021 по 03.03.2022